

הרדיפות פסקו, אולם דעתו של ג' כאל לא נשתנתה. הוא אמר בשיחה לענתביץ מה שיש לכם כבר בארץ יש - אך ליותר מזה אל תקוו. שום דבר חדש לא תוסיפו עוד בארץ. ועל פועלי-ציון אמר: תאמרו להם (להוע"צ) שאב הם יתנהגו על פי סעיף ז' של תקנותיהם, לא תשאר מהם פרסה. המפקד ביפו מוסיף להתנהג כדרכו. את הצידה של האניה ולקן לא נתן להוריד, אלא בתנאי שימסרו לו שבעים אחוזים מכל. היהודים רצו לתת 30 אחוזים. העניין עד נסעתו מאלכסנדריה לא בא לידי גמר. הגמנסיה ושאר בתי הספר קבלו פקודה שהם מחויבים ללמד את השפה התורכית באותה מידה שנלמדת בה השפה העיקרית. הכתיבה בעברית (במכתבים) עוד הפעם נאסרה. הסצב החמרי בירושלים הולך ורע. הרבה צרכים אי אפשר להשיג אפילו בכסף.

כ"ג סיון. [5.6.1915]

אמש נודטנתי את ד"ר זיטלובסקי בביתו של הד"ר אלסברג. נוכחו שם גם רוטנברג, דודוביץ מהס"ס, סירקין ועוד אחדים משלנו. השיחה נסבה כמובן על שאלת הלשונות. זיטלובסקי פיתח את "התיאוריה" ע"ד הטבטים העברים השונים דוברי אידיש, דוברי עברית וכו'. הוא עשה עלי רושם של בינוניות. יש לו כשרון הדבור. יכול הוא לנסח את דבריו בצורה יפה ונאותה, אך לא יותר מזה, אין בו כל עמקות, לא של מחשבה ולא של רצון. הרושם שקבלתי מסנו אמש היה אותה הרושם שקבלתי מקריאת ככתיו. "מגידות" כתובה בסגנון נאה - ותו לא. אין כל סימן של מקוריות. יכול הוא לשלב ולכרוך רעיונות ודברי רעיונות (ידועים) זה בזה ולברוא קומבינציות לא חדשות בעצם, אך מה שידוע אצלנו בשם פש"ל, אך איננו מגיד שום דבר חדש משלו. איש שיחה נעים ומעניין ופופולריזטור בעל כשרון. הנה מה שמצאתי בזיטלובסקי.

ורוטנברג הולך ועושה חיל. כפי הנדמיע כבר משך ברוחו את אב. כהן, ^להבטיח לתת עזרתו. תכניתו נשתנתה עכשיו במקצה. קודם רוצה לסדר את כל העם העברי בתור אומה שתבוא בדברים בתור סכזו את האומות הלוחכות ותציע את ההתחברותה בתור בעלת ברית בתנאי שימסרו את ארץ-ישראל לעם העברי ליסד עם ממלכה ובקשיתנה זיוי זכויות וזכויות לאומיות ליהודים בשאר הארצות. הכחות הסודרים של העם העברי יבחרו מתוכם הנהגה מעין שלטון עברי, שהוא ינהל את הכו"ס בין העם העברי ובין האומות הנלחמות. כששלטון זה ימצא לנחוץ ליסד לגיון יהודי, תחל' הרכות בידן - ובזה סינה קצת מתכניתו הקודמת. הלגיון אינו שוב פעולה קודמת למעשה וחלק הכרחי אלא קדמותה, לשלטון העברי, אחרי שהעם יהיה מסודר והאוטות יכירו בנו עם ויתחברו אתנו ויסלאו את דרישותינו.

כ"ה סיון. [7.6.1915]

הערב היתה ישיבת הועד המרכזי יוצאת מן הכלל בהשתתפותו של רוטנברג. רוטנברג סינה כבר את תכניתו מאשר הציע לפנינו בראיוננו הראשון. עכשיו התכנית היא יותר הגיונית, עקבית ומתאימה למצב הדברים. קודם צריך לארגן את כל העם העברי שיכריש את עצמו בתור אומה וידרוש את א"י בשביל העם העברי. ההסתדרויות השונות יסיכמו לשני עיקרים אלה יבחרו באי-כח ובאי-כח אלה יהיו את "השלטון הלאומי" של היהודים שיבואו בדברים עם העמים ע"ד נתינת א"י בתור ממלכה ליהודים. השלטון הזה יחליט את מי יתחבר ומה 888 לעשות, אם ליסד לגיון או לא.

הוא, רוטנברג, דבר כבר את אב. כהן מה"פארווערסט", סאיר לונדון נבחר הקונגרס הסוציאלי (היחיד) ועוד אחדים מראשי תנועת הפועלים העברית באמריקה, והם מסכימים להצעתו והבטיחו את עזרתם. באיטליה קבלו כל היהודים את הרעיון הזה והסתדרו כבר למטרה זו. בצרפת ואנגליה מתעסקים כבר בזה הרבה אנשים ידועים. אם הכוח העברי העיקרי נמצא כאן באמריקה, ופה צריך להבוא השלטון העברי הדרוש, או "הועד הלאומי של העם העברי". הישיבה היתה מענינת מאד. אחרי שאלות ותשובות סונות נתברר הענין מכל הצדדים. ההצעה נחקבלה. לפי טעה אנו משתתפים בעבודה בתור פרטים (כך הצעתי) וכאשר התנועה תתרחב, נכנס בתור מפלגה.

הרגע ההיסטורי הזה הוא יוצא מן הכלל. שעת כושר זו לא היתה זה מאות שנים. 1888 מסאורעות הכבדים המתרחשים בעולם, צריכים לזעזע אפילו מתים. ואם העם העברי יענה באמת לקול הקריאה החדש ויבין את גדל הרגע הזה - אזי אנו עומדים לפני מהפכה גמורה בחיי העם העברי וחלום בן אלפים שנה יהא למציאות.

כ"ז סיון. [9.6.1915]

אסף נפגשתי בפעם השלישית את רוטנברג. זו היתה פגישה לא בשביל "הענין", אך פגישה סתמית בקפה, ומכני כך יכלתי יותר לעמוד על אופיו ככו שהוא. והפעם באמת עלה בידי לתפוס יותר את מהותו של האיש המענין אותי בגלל הצעתו והפעם ראיתי כי לפני איש שאין בו ניצוץ הציוניות, משהו מנסמחו הגדולה של הרצל וכדומה לו. זהו כיפוס של אדם בינוני, בעל כשרון, בעל רצון* ומרץ, ההולך לקראת המטרה שהציג לו בצעדים בטוחים, אך אין בו כלל מהגדלות המקסימה והאדר*נפשות, מהקסם של נפש עשירה ועמוקה.

כח' סיון. [10.6.1915]

הבוקר נדדמנחש את הד"ר ש.ל. השיחה נסבה על הדימויות בא"י ומצבנו הפוליטי. הוא שב גם פעם לנושא המענין אותי יותר מכל בענין הזה - אל פעולת העזרה והדלכוריה. כששמעתי אנו בפעם הראשונה לפני שבועות אחדים שהסבה והגורם לכל הדימויות נגד הישוב והציונים - היא דלכוריה שיטתית של העזרה - התייחסתי לזה בפקפוק רב. הייתי בטוח שהוא מגזים. כסבור הייתי שהוא מוסיף עוד ממלחמתו נגד ה"עזרה" וצאוק שהשתקע בכל חם נפשו במלחמה זו הוא נוסף ללאות בעזרה מקור כל הצרות והרעות. אולם היום הראני תעודה אחת, כתובה סחור על גבי לבן, שאין מניחה עוד שום ספק בדבר. התעודה היא חתומה בידי אצ. כהן ושלוחה לראש העזרה. על ידי העזרה נמסרה לממשלה הגרמנית וע"י זו נפלה לידי הציונים בניו-יורק. זו זוהי דלכוריה איומה - טרקאליק וסנבלטים מוכתרים לה - נגד הישוב החדש, "תל-אביב". "הרובע הרוסי הציוני" "האגנטים הפרובוקטיביים" נגד הסתדרות הפועלים והשומרים העושים סירור בישוב המקומי, נגד הסתדרות המורים, האגיסטורים של התעסנות שגורמו לממשלה התורכית לגרש את הזרים (טענה זו ששמענו בימינו בשעה ההתעמתנות, אלא שלא ידענו את מקורה), נגד הבנק העברי או "בנק המפלגה" שבוא לוחץ את הישוב, ועצה טובה להגדיל את הבנק הגרמני. מלשינות על מורגנטווי ומסירת אנית מל חמה אמריקנית בכדי להוביל את הקורספונדנציה הפלילית של